

Uprava str. 4

Sistemi upravljanja str. 6-7

Inovacije str. 8-9

Ekološki dan v Talumu str. 10

Po poklicu sem str. 11

Intervju z Markom Drobničem str. 12-15

Reportaža - Sarajevo str. 18-19

Iz vsebine

4 Uprava

5 3. konferenca mednarodne podiplomske šole

6-7 Sistemi upravljanja

8-9 Inovacije

10 Ekološki dan v Talumu

11 Po poklicu sem

12-15 Intervju

16 Zdravo Talum

17 Postanek, Fotografije meseca

18-19 Reportaža

20-21 Fotoreportaža

22 Upokojenci

23 Križanka

Naslovnica: predsednik Uprave Taluma Marko Drobnič

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 112, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Talum, duša naše biti*

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Naslov je v bistvu slogan. Nekaterim je všeč, drugim ne. Sedaj ga uporabljamo na nekaterih oglasih, prospektih in predstavitev.

Slogani so umrljivi, ne trajajo večno. Treba jih je prilagajati. Tudi spreminjati. Služijo nekim akcijam, nekim kampanjam. Volilnim, reklamnim. Pomagajo doseči neki cilj.

Pred morda že dvema mesecema smo poslušali predavanje o komuniciranju. O komuniciranju z raznimi ciljnimi skupinami, mediji, odločevalci. In postavilo se je vprašanje: Kako bi predstavili Talum, če bi to morali, nekomu, ki ga ne pozna? In odgovori so bili pravzaprav zelo stereotipni: da smo tehnološko dovršeni, da smo izvozno usmerjeni, da smo razvojno naravnani in tako naprej. Skratka, da smo pametni, dobri, lepi. In potem smo ugotovili, da so to vsi. Vsi, ki se hočejo predstaviti in pokazati drugim, so pametni, dobri in lepi. (Prav pa seveda je, da se hvalimo s tistimi stvarmi, pri katerih smo res dobri. Da smo na primer drugi na svetu po najnižji porabi električne energije na tono aluminija.)

Le en odgovor je bil popolnoma drugačen. Pa ni bil ravno odgovor. Bolj razmišljanje. Ženska, ki je govorila, je to počela zelo občuteno, morda celo malo prizadeto. Povedala je, da že vse življenje živi s »fabriko«. In da je vse okoli »fabrike« nastalo zaradi »fabrike«. Nastalo pa je veliko. In končala je nekako tako, da je »fabrika« duša tega kraja. Škoda, da teh besed ne znam natančno ponoviti.

To je bil, vsaj zame, edini odgovor, ki je nekaj veljal. Pa ne samo zame. Še kdo je v njem prepoznal neko veličino, pristnost, ljubezen.

In tako je nastal slogan »Talum, duša naše biti«. Pravzaprav smo mislili na kraj, torej »duša našega

kraja«, toda »kraj« se nam je zdelo preveč lokalno. Kaj pomeni kraj? Naselje Kidričevo? Občino Kidričevo? Je mogoče zraven še Ptuj? Je to regija – beseda regija neka-ko ne sede. Štajerska?

Ko to pišem, razmišljam, da če sem doma na primer v Cirkulnah in delam v Talumu, je Talum tudi duša mojega kraja. In to velja tudi za Ptuj, Pragersko, Maribor in na koncu morda za Štajersko.

Bit pa je mogoče malo čudna beseda. Nismo je vajeni. Ne uporabljamo je kaj prida. Malo težko nam gre v uho. Ampak bit je vse to, kar smo sami. Vse, kar je okoli nas. Naše obstajanje. Bit smo mi, je naš kraj, naša družina, naša »fabrika«. Bit je bistvo vsega.

Ne glede na krizo, ki jo še vedno preživljamo, ne glede na nekatera nezadovoljstva, ki nas spremljajo, ne glede na to, da se vse ta hip zdi malo čudno, imejmo radi našo bit, imejmo radi našo dušo, imejmo radi našo »fabriko«.

P. s. »Fabrika« smo ljudje. Ljudje pa smo zamenljivi.

* In kako razlaga besedo bit Slovar slovenskega knjižnega jezika? Takole pravi:

bit -i ž (i) knjiž. **1. bistvo, vsebina, narava:** prodreti v ustvarjalno bit; pačiti, spremeniti pravo bit; tako dejanje ne bi ustrezalo njegovi biti **2. eksistenca, obstoj, obstajanje:** Kant je pripisoval prostoru samostojno bit; razmišljal je o svoji biti in nebiti ∅ filoz. bit *kar opredeljuje kaj, da je, soc. družbena bit*

»In končala je nekako tako, da je »fabrika« duša tega kraja. Škoda, da teh besed ne znam natančno ponoviti.«

Država ni nujno slab lastnik

MARKO DROBNIČ
FOTO: DARKO FERLINC

Predsednik Uprave Taluma Marko Drobnič

Gospodarstvu trenutna politična situacija zagotovo ni naklonjena. Če bo politična nestabilnost še trajala, lahko pričakujemo tudi poglobljanje krize v gospodarstvu. V takšnih nestabilnih in negotovih razmerah zato ni pričakovati napredka in s tem povečevanja obsega proizvodnje, prodaje, nenazadnje novih delovnih mest. Ukrepi, ki jih je v državi nujno treba sprejeti za povečevanje konkurenčnosti v gospodarstvu, morajo biti povezani z zmanjševanjem davka in prispevkov, lahko tudi na račun omejevanja subvencij, ki dostiokrat delujejo kot potuha in ne vodilo razvoja. Če bo država hotela znižati odhodke in povečevati prihodke, bo morala razmisliti o znižanju stroškov javne uprave in povečanju dodane vrednosti v gospodarstvu.

Kaj to pomeni in kako to vpliva na Talum? Glede na našo prisotnost na svetovnem aluminijemskem tržišču nič kaj vzpodbudno, ker nas neizvajanje prej navedenega postavlja v izrazito nekonkurenčen položaj glede na druge proizvajalce aluminija v Evropi. Bolj kot kjerkoli se to odraža pri oskrbi z električno energijo, pri edinem strateškem surovinskem viru, ki si ga zagotavljamo prek slovenskih dobaviteljev, družb v

državnem lastništvu. Tukaj nismo primerljivi z drugimi proizvajalci aluminija, celo v izrazito slabšem položaju smo. Ne glede na vsa znana dejstva o Talumovi energetski učinkovitosti proizvodnje, ki nas uvršča v svetovni vrh, in našem vplivu na stabilnost elektroenergetskega sistema danes konkurenčnih pogojev pri oskrbi z energijo nimamo. Povečan obseg proizvodnje in prodaje v letošnjem letu ter nekoliko višja borzna cena alu-

minija, ki pozitivno vplivata na naše poslovanje, tako zaradi naraščajočih cen surovin in predvsem energije nista dovolj za udeležanje naše razvojne strategije. Odnos naše lastnice do ustvarjanja konkurenčnih pogojev na področju oskrbe z električno energijo je tako za naše poslovanje ključen.

Država se bo torej morala odločiti, katere so njene strateške naložbe in kako se bo do njih obnašala. V tej njeni vreči je posredno tudi Talum. Ni nujno, da je naša prisotnost v tej vreči slaba, ker imajo dobre državne naložbe večkratni pozitiven učinek na različne veje gospodarstva. Če se bomo hoteli dalje razvijati, bo morala država to industrijo prepoznati kot strateško ali pa nas spustiti iz te vreče in dovoliti, da si svojo eksistenco in razvoj sami poiščemo drugje. ■

Puška še ni v koruzi

MAG. FRANC VISENJAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V današnjem času smo nekako alergični na besedo politika in na vse, kar se dogaja na političnem področju. Navadni državljani že več ne vemo, ali je vse to prav, kar se godi med strankami, ki so v koaliciji in zunaj nje. Naša zmedenost je tako velika, da smo postali apatični in nam je najlepše, če se vsej tej zmešnjavi kar izognemo.

To je mogoče za zasebno življenje, za popoldan ter za soboto in nedeljo. Za dneve, ko smo v Talumu, v službi, pa nam ni vseeno. Ta politična struktura je s svojo upravljavsko funkcijo naš posredni lastnik. Za lastnika pa je pomembno, da je moder, preudaren, misli na dolgi rok, ne na kratkega, ve, da je lastnina dobrina, ki je redka. Lastnik

mora o lastnini misliti, se zanimati, kaj se z njo počenja, pri odločitvah o perspektivi mora dosti vedeti, da se lahko pravilno odloči. Tu je naša težava, ki nas opozarja, da vse to, kar se godi danes, ni dobro in nas skrbi. Skrbi nas za tovarno, ki po spremembi družbenopolitičnega sistema ni naša, je državna, državo pa vodijo stranke, ki se med seboj ne razumejo. Pa to še ni največji problem. Ta ista država

Mag. Franc Visenjak

je tudi lastnica naših dobaviteljev električne energije in podjetja, ki to energijo distribuira do uporabnikov. V vseh nadzornih svetih so zbrani ljudje, ki imajo ozke usmeritve neke politike, ki ji pripadajo. Običajno so vse usmeritve usmerjene v parcialne interese maksimiranja dobička te enote. Oni niso nadzorniki zato, da bi mislili dlje od plota podjetja, ki ga nadzirajo so zato, da podjetje, ki ga nadzorujejo, ne dela napak, da bi jim lahko kdo očital, da ravnajo malomarno, in jih medijsko izpostavil.

Kdo pa potem v državi misli širše? To je odgovor za milijon dolarjev, kot se včasih šalimo. So mogoče to ministrstva ali agencija za upravljanje državnega premoženja? Nimamo odgovora! Nimamo ga zato, ker se v tej politični zmedbi ne znajdemo. To kratko razmišljanje bom dal v odgovor uredniku, ki povprašuje, kaj mislimo o vplivu današnje politike na nas.

Vendar puška še ni v koruzi, delamo za to, da bomo z argumenti dokazali, da smo se v času krize odločali pravilno in ostali toliko močni, da lahko gremo naprej. Tudi oni ne bodo mogli ostati zadaj. ▀

Sodelovanje na 3. konferenci Mednarodne podiplomske šole na Institutu Jožef Stefan

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: DARKO FERLINC

logije ter nanotehnologije. Talumov prispevek je imel naslov *Trajnostni razvojno-raziskovalni programi pri proizvodnji aluminija in aluminijevih proizvodov* avtorjev dr. Marka Homšaka, mag. Alberta Korošca in mag. Boštjana Korošca, ustno pa je razvojne usmeritve predstavil dr. Marko Homšak. Poster je oblikoval Darko Ferlinc, vidimo pa ga lahko postavljenega v recepciji upravne stavbe. Poleg našega podjetja so svoje razvojne usmeritve predstavila tudi nekatera znana in manj znana podjetja, in sicer: Gorenje, Cosylab, ETI, Akrapovič, Kolektor, Salonit Anhovo, Trim, EMO in Zemanta. Nekatera izmed njih so v svetovnem merilu na samem vrhu.

Glavni motor takšnih in podobnih srečanj je prof. dr. Aleksandra Kornhauser Frazer, ki je prodekanka MPŠ za sodelovanje z industrijo. Pomembno je poudariti, da je takšna konferenca velikega pomena in nujno potrebna. Študentom omogoča, da

dosežke svojih raziskav in možnosti njihove uporabe v praksi predstavijo širšemu občinstvu, ne le z objavami v znanstvenih revijah. Na ta način se pridobijo informacije in neposreden pristop k raziskavam in kadrom, ki bi nas utegnili zanimati, študentje pa poglobijo poznavanje razvojnih potreb in pristopov v industriji in storitvenih dejavnostih. Posebej v tem času, ko se gospodarstvo sooča s številnimi problemi, je pomembno, da se krepí povezava med raziskovalci in podjetji.

Zaključne besede prof. dr. Vita Turka, predsednika MPŠ, so bile: »Znanje je vrednota, ki omogoča narodu ekonomski razvoj in obstoj. Mladi vrhunski raziskovalci pa so pogoj za uspešen gospodarski razvoj, so srce družbe znanja.«

Prepletanje naporov obeh polov, industrijskega in raziskovalnega, je pomembna naloga nas vseh – in MPŠ je v tem pogledu odličan katalizator. ▀

Vsako leto, sedaj že tretjič, organizira Mednarodna podiplomska šola (MPŠ) Instituta Jožef Stefan srečanje doktorandov, ki predstavljajo svoje raziskovalno delo, s predstavniki industrije, da izmenjamo razvojno-raziskovalne ideje, programe in dosežke. Družba Talum se je 25. maja letos še posebej pripravila in sodelovala s pisnim prispevkom, ki je objavljen v zborniku, posterjem in ustno predstavitvijo. Glavne teme 33 prispevkov letošnje konference so bile naslednje: ekotehnologije, informacijske in komunikacijske tehnolo-

Dr. Marko Homšak in mag. Boštjan Korošec

Sistemi upravljanja kot orodje za dosego poslovne odličnosti

Služba Sistemi upravljanja je bila ustanovljena v okviru reorganizacije Taluma z namenom, povezati posamezna strokovna področja upravljanja poslovnih sistemov s pozitivnimi učinki na kakovost, učinkovitost, obseg in vsebino našega delovanja. Služba Sistemi upravljanja se ukvarja s petimi prepletajočimi se področji poslovanja, ki so bila v preteklosti obravnavana parcialno, danes pa jih umeščamo v enovit okvir kot smiselno celoto.

MAG. KARMEN JOŠT

FOTO: DARKO FERLINC,
SRDAN MOHORIČ

Služba **Sistemi upravljanja** nudi ustrezno strokovno podporo tako za potrebe Taluma, d. d., kot odvisnih družb na naslednjih področjih poslovanja: kakovost, ravnanje z okoljem, varnost in zdravje pri delu, energetska učinkovitost ter organizacija poslovanja.

Osnovne naloge službe so:

- planiranje in vodenje politike ter osnovnih usmeritev posameznega področja za celotno skupino Talum,
- spremljanje zakonodaje in skrb za delovanje v skladu z zakonodajo,
- spremljanje sodobnih trendov ter smiselno in racionalno uvažanje novosti,

- strokovno usposabljanje zaposlenih in svetovanje.

Operativne storitve, ki jih služba izvaja po posameznih področjih delovanja, so:

Kakovost upravljanja:

- skrbništvo nad sistemi upravljanja po standardih ISO 9001 in ISO/TS 16949,

- integracija in obvladovanje skupnih zahtev vseh področij poslovanja,
- skrbništvo nad informacijskimi sistemi: dokumentacija, aktivnosti, notranje presoje, reklamacije kupcev,
- obvladovanje inovativne dejavnosti.

Karmen Jošt, Vili Korže, Milan Žumbar, Marko Homšak, Marjeta Zupanič in Iztok Trafela

»Naš cilj je zadovoljstvo naših odjemalcev z obsegom in vsebino našega delovanja, predvsem pa s prepoznanimi učinki na poslovno uspešnost posameznega okolja.«

Mag. Karmen Jošt, vodja službe

Varnost in zdravje pri delu:

- skrbništvo nad sistemom upravljanja po standardu OHSAS 18001,
- strokovne naloge varnosti in zdravja pri delu, požarnega varstva in sevalne dejavnosti:
- pregledi delovne opreme in vodenje evidenc,
- izjava o varnosti in zdravju pri delu,
- obravnava poškodb pri delu,
- koordinator na gradbišču za VZD,

- požarna varnost,
- poročanje,

- sodelovanje pri razvojnih nalogah in investicijah.

Ravnanje z okoljem:

- skrbništvo nad sistemom upravljanja po standardu ISO 14001,
- strokovne naloge iz varstva okolja: presoje vplivov na okolje, skrb za optimiranje plačil okoljskih dajatev po načelu plača onesnaževalec, pridobivanje

okoljevarstvenih dovoljenj, poročanje ipd.,

- vodenje registra za trgovanje z emisijskimi kuponi in vzdrževanje sistema trgovanja s pravicami do emisije toplogrednih plinov,
- določanje nadzora in merjenja parametrov delovanja, ki vplivajo na okolje,
- ravnanje z odpadki: nadzor, izdelava načrtov gospodarjenja z odpadki,
- sodelovanje pri razvojnih in investicijskih nalogah.

Energetska učinkovitost:

- uvedba sistema učinkovite rabe energentov in njegovo vzdrževanje,
- strokovne naloge za energetska infrastrukturo,
- nadzor nad upravljanjem energetske infrastrukture (elektrika, tehnološka in pitna voda, zemeljski plin, UNP, voda, komprimirani zrak, toplotna energija, telefonija): spremljanje porabe in stroškov,
- sodelovanje pri razvojnih nalogah in investicijah.

Organizacija poslovanja:

- obvladovanje organizacijskih predpisov,
- skrbništvo nad skupnimi procesi skupine Talum,
- priprava organizacijskih sprememb in sistemizacije delovnih mest.

Storitve naše službe v manjši meri opravljamo tudi za zunanje naročnike, predvsem za tiste, ki stopajo v poslovni odnos z našimi družbami oziroma so z njimi kakorkoli povezani. Naše delovanje v prihodnosti bo usmerjeno predvsem v povečevanje učinkovitosti in uspešnosti tistih segmentov poslovanja posameznih družb, na katere s svojim delovanjem neposredno vplivamo. Delujemo v smeri povezovanja in poenostavitve posameznih sistemov, z namenom izločitve nepotrebnega podvajanja in administriranja. Naš cilj je **zadovoljstvo naših odjemalcev** z obsegom in vsebino našega delovanja, predvsem pa s prepoznanimi učinki na poslovno uspešnost posameznega okolja. ▣

Talum v družbi najbolj inovativnih podjetij Podravja

Štajerska gospodarska zbornica je v petek, 10. junija 2011, podelila priznanja za najboljše inovacije Podravja v letu 2010. Na prireditvi, ki je potekala v hotelu Habakuk v Mariboru, so bila podeljena priznanja in diplome 16 inovatorjem, ki so prijavili svoje inovacije na razpis Štajerske gospodarske zbornice.

MAG. KARMEN JOŠT
FOTO: KARMEN JOŠT,
DANICA HRNČIČ

Komisija tokrat ni imela lahkega dela, saj so bile inovacije izredno raznolike, od zelo tehnoloških do netehnoloških, svoje inovacije pa so prijavila velika in majhna podjetja, kar je pokazatelj, da podravski inovatorji tudi v kriznih časih ne počivajo, temveč so krizo vzeli kot priložnost in izziv za nadaljnji razvoj.

V skladu z razpisom za podelitev priznanj in diplom za inovacije v Podravju za leto 2010 je ocenjevalna komisija ocenila vse v razpisnem roku prispele prijave.

Komisija je bila organizirana v naslednji sestavi: predsednik je bil prof. dr. Boštjan Harl, člani pa mag. Jure Verhovnik, mag. Stanislav Golc, dr. Dušan Klinar, Bruno Rumež, dr. Marjan Leber in mag. Tadej Krošlin. Ocenjevalna komisija se je sestala 12. maja 2011 ter po pregledu dokumentacije in konzultacijah o prispelih vlogah odločila, da podeli 12 diplom, 2 bronasti priznanji in 2 srebrni priznanji. Ob tem je treba omeniti, da so se prve tri nagrajene inovacije

uvrstile na nacionalni izbor, ki ga organizira Gospodarska zbornica Slovenije.

Za inovatorje je pripravil sprejem tudi predsednik Uprave Marko Drobnič. Vsem se je zahvalil za njihov prispevek k razvoju procesov v našem podjetju in hkrati poudaril pomembnost inovacij in inovativnosti zaposlenih za razvoj in obstoj vseh podjetij v skupini Talum.

Prirejeno po:

www.stajerskagz.si

Moto podelitve:

»Na čelu vsake inovacije je človek, ki ga vodi motivacija ustvarjati nekaj novega, nekaj drugačnega, rešiti problem, skratka biti INOVATOR. Inovatorji so drzni, imajo ideje in pustijo domišljiji prosto pot. INOVATORJI SI UPAJO.«

Diplome za inovativne predloge je prejelo tudi pet naših sodelavcev, in sicer:

Viktor Zamuda,

Talum Servis in inženiring, za inovacijo *merilne vilice za meritev pomika na štancah za rondelice*

Senzor za kontrolo pomika štanca v obliki vilic (v nadaljevanju: vilice) je element za ugotavljanje kakovosti izsekanih izdelkov. Gre za izredno občutljiv optoelektronski element. Ker je v industrijskem okolju izpostavljen vibracijam, vlagi, prahu in povečani temperaturi, je njegova življenjska doba sorazmerno kratka. Proizvajalec ni imel rešitve za podaljšanje življenjske dobe senzorja. Inovator je ugotovil, da je možno elektroniko vezja nadgraditi tako, da povečamo tok skozi oddajno diodo. S tem je doseženo, da vilice ponovno delujejo. S posebnim testnim postopkom je inovator ugotovil, koliko je treba dvigniti tok, da elektronsko vezje še zanesljivo deluje. Na ta način mu je uspelo popraviti večino neuporabnih senzorjev. V enem letu lahko s to rešitvijo ponovno usposobijo 70 vilic, ki so jih pred tem morali zamenjati z novimi.

Milan Štumberger,Talum Ulitki, za inovacijo *enakomerno ogrevanje kokile*

Inovator je izdelal novo geometrijo sistema za ogrevanje kokile. Gorilnik, ki je pred tem grel le zgornji del kokile, je predelal tako, da je nanj dodal jeklene lovilnike temperature, ki imajo funkcijo enakomerne porazdelitve temperature po celotni kokili in hkrati onemogočijo direktno sevanje na zgornjo ploščo livnega stroja.

Dragan Petković,Talum Aluminij, za inovacijo *obnova poškodovanih posnemalcev*

Inovator je predlagal popravilo posnemalca na prebijalno-dozirni enoti. Namesto klasične zamenjave z novim posnemalcem se po opravljenem popravilu vrne popravljen posnemalec na prebijalno dozirno enoto. Postopek dela: poškodovani posnemalec se demonтира, očisti, popravi (zavari) in ponovno zmontira nazaj na prebijalno dozirno enoto.

Z leve: Dragan Petković, Viktor Zamuda, Branko Krošl in Milan Štumberger

Branko Kajzer,Talum Livarna, za inovacijo *pnevmatska brizgalka za nanašanje premaza na kokile*

Inovator je skonstruiral in testno izdelal regulacijski ventil brizgalke, na osnovi katerega je dosegel bolj homogeno debelino premaza ter boljšo usmerjenost curka – megle premaza na posamezne dele ogrodja kokile. Šoba dize je izdelana tako, da jo je možno tudi hitro demontirati, zamenjati le dizo in ne več celotnega sistema.

Branko Krošl,Talum Livarna, za inovacijo *vzdrževanje SIR-filtra*

Po dokumentaciji rotorja v sklopu SIR-filtra se vstavljajo tesnila po sistemu 1 + 1. Zaradi pogostih zastojev (zalitost filtra) in posledično tudi okvar je bil predlagan sistem menjave tesnil kot 2 + 2.

Inovatorjem je čestital tudi Marko Drobnič, predsednik Uprave

Ekološki dan v Talumu

Otroci so poslikali transformatorske postaje na sončnih elektrarnah

V ponedeljek, 20. junija 2011, smo v sodelovanju z osnovnima šolama Kidričevo in Cirkovce izvedli ekološki dan, katerega osnovni moto je bil ozaveščanje o pomembnosti obnovljivih virov energije za našo prihodnost in prenos vrednot energetske učinkovitosti proizvodnje in skrbi za okolje v Talumu na učence. Dogodek smo organizirali v sklopu prireditev ob občinskem prazniku.

**DARKO FERLINC,
MAG. BOŠTJAN KOROŠEČ**
FOTO: SRDAN MOHORIC,
DARKO FERLINC

Učenci so poslikali transformatorske postaje vseh sončnih elektrarn, postavljenih na nekdanjem odlagališču rdečega blata, in tako s svojimi umetninami dodali svoj pečat našemu sončnemu polju, ki je največje v Sloveniji. Ob tem so si nabrali tudi veliko znanja o sončnih elektrarnah in pomenu rabe obnovljivih virov energije.

Na obisk k mladim slikarjem je prišel tudi predsednik Uprave Marko Drobnič, ki se je pri elektrarnah srečal s kidričevskim županom Antonom Leskovarjem. Otoke je vodila Irena Tušek, učiteljica likovnega pouka na šoli v Kidričevem. Otroci, med katerimi so bili nekateri pravi talenti za slikarstvo, so se tokrat prvič srečali s takim načinom slikanja. Delali so na velikih površinah, z velikimi količinami barv in predvsem z »debelimi« čopiči, valjčki in drugimi »nenavadnimi« pripomočki. Razlika med takim slikanjem in tistim v šolskih klopih je torej očitna. Ob lepem vremenu so se otroci dobro počutili in poslikali pet transformatorskih postaj. Motivi so bili zelo različni, slikarije pa so dobobra popestrile videz stavb.

Kaj so povedali nekateri?

Tjaša Hazenmali: »Slikanje je bilo zanimivo. To sem počela prvič.

Prvič sem slikala na fasado. Malo je bilo težko, ampak je šlo. Rada bi postala nekaj, kar je povezano s slikanjem. Mogoče likovna pedagoginja, učiteljica torej. Mogoče pa celo akademska slikarka.«

Aljaž Galun: »Bilo je super. Vsi, ki smo slikali na prvi stavbi, smo učenci sedmega razreda. Super je bilo tudi, ker ni bilo pouka.«

Na vprašanje, ali se jim šola kdaj zdi »tečna«, je odgovoril: »Ni tečna šola, tečne so učiteljice.« Videlo se je, da so fantje malo

Urška Švajger in Tjaša Hazenmali

Aljaž Galun, Marko Džankič in Blaž Švajger

razposajeni in da so z mislimi že na počitnicah.

V Talumu želimo, da ekološki dnevi v Kidričevem postanejo tradicionalni, saj je področij, ki povezujejo naše procese in prizadevanja za še večjo ekološko ozaveščenost v kraju, v katerem živimo in delamo, zelo veliko.

Sončne elektrarne na odlagališču v Kidričevem proizvedejo letno 6.000 MWh električne energije, kar zadošča za oskrbo 1.700 gospodinjstev oziroma za, na primer, štiri petine vseh gospodinjstev v občini Kidričevo. ▣

Udeleženci ekološkega dneva

Varnostni inženir

IZTOK TRAFELA
FOTO: DARKO FERLINC

Iztok Trafela

Varnostni inženir običajno dela kot pooblaščen oseba v podjetju ali ustanovi ter opravlja strokovne naloge s področja varnosti in zdravja pri delu in požarnega varstva, neredko pa se ukvarja tudi s področjem varovanja okolja (ekologije) ter sevalne dejavnosti.

Varnost in zdravje pri delu

Delo varnostnega inženirja na področju varnosti in zdravja pri delu lahko v grobem razdelimo na štiri področja, in sicer na preiskave delovnega okolja, preglede delovne opreme, usposabljanja ter izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja. Pri izvajanju omenjenih del si danes v naprednih in trajnostno usmerjenih podjetjih, tudi v Talumu, varnostni inženir pomaga s standardom OHSAS 18001 Sistem vodenja poklicnega zdravja in varnosti.

Varnostni inženir v družbi skrbi za organiziranje, zagotavljanje in izvajanje varstva. Preučuje varnost delovnega okolja, tehnoloških postopkov in delovnih razmer. Sodeluje z zadolženimi osebami in tehnologiji pri spreminjanju namembnosti prostorov, tehnoloških postopkov oziroma uvajanju nove tehnologije. Pripravlja varnostne ukrepe, nadzira in spremlja njihovo izvajanje in učinkovitost. Svetuje in strokovno pomaga pri urejanju varstva pri delu v internih aktih gospodarske družbe ter sodeluje pri pripravi navodila za varno delo. Organizira in izvaja preglede delovne opreme in redne občasne meritve mikroklimе v delovnih prostorih, meritve kemijskih škodljivosti, hrupa in osvetlitve. V skladu z izidi meritev pripravi program ukrepov, ki naj izboljšajo delovne razmere. Izvaja tudi seminarje usposabljanja zaposlenih za varno delo, preverja znanje o njihovi usposobljenosti za varno delo ob nastopu dela, spremembi delovnega mesta, opreme ali tehnologije, pri uvajanju novih nevarnih snovi oziroma splošno na vsaki dve leti. Skupaj s kadrovsko službo skrbi za ustrezno strokovno usposobljenost zaposlenih in dodatno strokovno usposobljenost za delavce, kot so viličaristi, upravljalci mostnih dvigal, žerjavov in vozniki tehnoloških vozil.

Organizira službo prve pomoči v gospodarski družbi ter poskrbi za ustrezno ukrepanje ob nesreči ali nezgodi pri delu.

Varnostni inženir je odgovoren za prijavljanje nezgod pri delu in njihovo analizo.

Pri svojem delu sodeluje z vodstvom družb, zadolženimi osebami, tehnologiji, zaposlenimi, kadrovsko in pravno službo. Pri svojem delu sodeluje tudi z zunanjimi zainteresiranimi strankami, največ pa z Inšpektoratom za delo in medicino dela.

Požarno varstvo

Na področju požarnega varstva varnostni inženir kot pooblaščen oseba skrbi za organiziranje, zagotavljanje in izvajanje požarnega varstva, nadzira ukrepe požarnega varstva in požarnega reda. Pripravi osnove in sodeluje pri izdelavi požarnega reda, požarnih in evakuacijskih načrtov, splošnih in posebnih preventivnih požarnovarnostnih ukrepov za gospodarsko družbo ter vodi potrebne evidence o pregledih aktivne požarne zaščite. V primeru Taluma to pomeni sodelovanje z Oddelkom požarnega varstva družbe Vargas-Al oziroma z gasilci in z Inšpektoratom za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Strokovna usposobljenost

Varnostni inženir si izobrazbo pridobi na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani na študijski smeri tehniška varnost. Konča lahko tudi kateri drug študijski program tehnične smeri, na primer strojništvo, kemijo, elektrotehniko. Opravljen študij je samo prvi pogoj za opravljanje strokovnih izpitov s področja varnosti in zdravja pri delu, požarnega varstva, sevalne dejavnosti in andragoških znanj. Šele opravljeni strokovni izpiti omogočajo varnostnemu inženirju opravljanje nalog na teh področjih.

Delo varnostnega inženirja je pestro in zanimivo, zahteva pa stalno izobraževanje, sprotno spremljanje zakonov in pravilnikov, spremljanje tehnološkega razvoja in posodabljanja delovnih procesov. Z novimi tveganji, ki se pojavljajo, na primer stres, pa dela tudi na povsem novih področjih dela. ■

Samo s sodelovanjem smo lahko uspešni

LILIJANA DITRIH
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Marko Drobnič

Predsednik Uprave Taluma je postal pred dobrima dvema mesecema. V tovarni je zaposlen od leta 1999. To je njegova prva zaposlitev. Je torej otrok Taluma. 12 let je relativno malo, pa vendar veliko za pridobivanje izkušenj in spoznavanje tovarne in aluminij-ske branže nasploh. Kaj misli o življenju in delu Taluma v prihodnje, nam je povedal v nadaljevanju.

Na mestu predsednika Uprave Taluma, d. d., si nasledil dolgoletnega karizmatičnega predsednika Danila Topleka. Če citiram tvoje besede: »Izkušnje so vedno dobrodošle, veter po pomladi pa tudi ...« Kaj nam torej prinaša tvoj »veter«?

Večkrat v zadnjih dveh mesecih sem že poudaril, da je vsak človek osebnost zase, s svojim načinom delovanja in vodenja, s svojimi vrednotami in tako tudi s svojim vetrom. Če se lahko izrazim malo po navtično, lahko v tem trenutku rečem predvsem to, da tramontane ne bo, nekaj maestra pa vseeno pričakujte. O izkušnjah pa samo kratek komentar: zelo neumen bi bil tisti, ki tako bogatih izkušenj in znanja ne bi izkoristi.

Reorganizacija Taluma – »magična« beseda. Kako je z vsebino reorganizacije? Kje smo, kam gremo?

Magična je ta beseda izključno zato, ker se reorganizacije v takšni ali podobni obliki že dlje časa nismo lotevali. Je pa to proces, ki se ne zgodi, ampak traja – tako kot gre v proizvodnji za

nenehno izboljševanje izdelkov in procesov, je podobno tudi pri preoblikovanju poslovnih procesov in prilagajanju zaradi sprememb na tržišču.

V Talumu smo proizvodne procese kakovostno in produktivno izpilili skoraj do potankosti. To, da znamo proizvajati kakovostne proizvode z dovršenimi proizvodnimi procesi na okoljsko in varnostno sprejemljiv način, danes ni dovolj. Ekonomski rezultat vsakega posameznega poslovnega procesa postaja vse bolj pomemben, še bolj pomembna pa je tržna naravnost posameznih programov in storitev.

S sedanjimi, nespremenjenimi programi bomo dolgoročno težko preživeli. Ne zaradi nas samih, ampak zaradi potreb na tržišču, konkurence in drugih zunanjih dejavnikov, ki vplivajo na naše poslovanje. To narekuje preoblikovanje naših programov. Idej v tej smeri je že kar nekaj, do realizacije bo še kar težka in dolga pot. Tukaj smo, da jih poskušamo udejanjiti.

Slej ko prej bo treba v skupini Talum vzpostaviti prave ekonomske odnose (Talum je gospodars-

ka družba in ne socialna ustanova). Sedaj si vsi nekaj »zaračunavajo«, si očitajo, kako dragi so drugi ... Menim, da nas čaka še veliko, veliko dela.

Vzpostavljeni ekonomski odnosi med družbami v skupini so eden izmed ciljev nove organiziranosti. Glede na način prehoda v sedanjo organiziranost, ki smo ga izbrali in ki je temeljil na stroškovnem vrednotenju medsebojnih odnosov, moramo biti pri vzpostavljanju teh odnosov strpni predvsem drug do drugega v skupini in se osredotočiti na iskanje novih priložnosti zunaj skupine Talum. Najprej je treba definirati obseg in vsebino medsebojnih odnosov, šele nato pride na vrsto njihovo vrednotenje. Če hočemo priti do realnih ekonomskih odnosov, moramo najprej definirati njihov obseg in vsebino. Šele nato pride na vrsto njihovo vrednotenje. Pozitivno pri vsem tem je, da smo s tem začeli in da imamo cilj takšne odnose tudi vzpostaviti.

Kako kaj »vrtičkarije«? Aprila 2010 si v članku v Aluminiju dejal: »Posamezniki se zapirajo vase, ograjujejo vsak svoj kos vrtička in

skrbijo zanj, z malo (ali brez) težnje po njegovem povečanju ali vzgoji kakšne nove 'vrtnine'.«

Vrtičkov je manj, ker je z združevanjem nekdanjih delovnih enot nastalo sedem novih odvisnih družb. Ocenjujem, da je komunikacije med nami vseni bistveno več kot prej, kar pomeni, da je veliko več zaposlenih na različnih ravneh vključenih v iskanje rešitev ali novih izzivov. Idej, ki ob tem nastajajo in se že evidentirajo bodisi kot predlogi, pobude ali celo razvojne iniciative, je več, kot jih je bilo v preteklosti. Iz vsega tega lahko sklepam, da je reorganizacija pozitivno prispevala k večjemu sodelovanju med nami in povečanemu prispevku posameznika k rezultatu njegovega dela.

Sedaj je na vrsti naslednja stopnja, ko mora pošten in korekten odnos prevladati nad zavistjo zaradi doseženih rezultatov. Tukaj se bo vsak izmed nas srečal sam s sabo in mora »počistiti pred svojim pragom«. Poudariti želim, da smo lahko uspešni samo s sodelovanjem. Prav zato moramo znati znanje deliti med seboj, odkrito komuniciranje in

»Prav zato moramo znati znanje deliti med seboj, odkrito komuniciranje in pošteno vrednotenje prispevka posameznika k rezultatu njegovega dela pa morata postati pomembna dejavnika našega poslovanja.«

pošteno vrednotenje prispevka posameznika k rezultatu njegovega dela pa morata postati pomembna dejavnika našega poslovanja.

V katero smer naj bi šle strateške usmeritve skupine v naslednjih petih letih?

Srednjeročno si moramo zagotoviti oskrbo s konkurenčnimi pogoji oskrbe z električno energijo. To je osnova, brez katere v tem trenutku ne moremo ali pa lahko le v zelo ozkem prodajnem obsegu. V Talumu je pomembna ekonomija obsega proizvodnje in prodaje. Zato moramo čim prej spet ustvariti vsaj 140.000 ton prodaje naših izdelkov. Ocenjujem, da je treba poleg obstoječih programov raziskati možnost nadgradnje tistih, pri katerih naši sedanji izdelki predstavljajo možnost uporabe v proizvodih z višjo dodano vrednostjo. Storitve, ki jih opravljamo znotraj skupine Talum, moramo začeti intenzivno tržiti tudi zunaj skupine.

Nezadnje ne zapiram možnosti za diferenciranje in interdisciplinarnе programe v Talumu.

Kakšna bo naša vloga v Simitu? Na katerih področjih lahko pričakujemo preboj?

Razvojni center Simit je odlična in neponovljiva priložnost, da naše obstoječe in prihodnje razvojne načrte uresničimo in udeležimo. Glede na široko zastavljen okvir prijavljenih razvojnih projektov, ki jih bo sofinanciralo Ministrstvo za gospodarstvo, je lahko v razvojne projekte vključeno prav vsako področje našega dela. Moja pričakovanja so velika – ne samo, da realiziramo to, kar smo si v poslovni načrt zadali, ampak da ga skupaj s partnerji dopolnimo še z novimi programi ter nadgradimo v

regionalno prepoznaven razvojni center, iz katerega se bodo širila nova znanja, materiali in tehnologije.

Kaj nam lahko prinesejo rezultati študije EIPF? Kaj pričakujemo?

Predvsem to, da bomo znali našim lastnikom, tj. državi, razložiti in dokazati pomen njihove strateške naložbe v aluminij. Primerjava naše proizvodnje z drugimi 27 proizvajalci aluminija v Evropi po ključnih kazalnikih stroškovne, energetske in ekonomske učinkovitosti procesov, pomen Taluma za celoten slovenski energetski sistem in družbeno okolje, v katerem delujemo, ter pomen zaposlovanja, nadaljnjega načrtovanega razvoja in rasti celotne skupine bodo tiste najpomembnejše vsebine študije, ki bi morale lastnikom in odločevalcem olajšati prepoznavanje proizvodnje aluminija kot pomembni oziroma strateški del kapitalskih naložb države. Še vedno sem prepričan, da bi to morali ugotoviti.

Če nas ne bodo razumeli ali slišali, pa nam bodo morali dovoliti, da si eksistenco in razvoj poiščemo brez njih. Rezultati študije so torej za Talumovo nadaljnjo pot zelo pomembni, če ne že ključni.

Talum z različnimi aktivnostmi vedno znova potrjuje svojo družbeno odgovornost, a smo v širšem in ožjem okolju še vedno premalo medijsko prisotni, prepoznani. Kako načrtovati, izvajati kakovostne stike z zunanjimi javnostmi?

Popolnoma se strinjam, da so naši dosežki premalo prepoznani, predvsem na regionalni in državni ravni. Včasih je dobro, da se medijsko ne izpostavljaš preveč, saj ti lahko negativna kultura medijev prej škodi kot

koristi. V sedanjem času padca pozitivnih vrednot in negativizmov je vsaka svetla, pozitivna izjema za dvig te kulture še kako dobrodošla. Takšen je tudi Talum, ki so ga kot učinkovitega in pomembnega proizvajalca aluminija prepoznali v Evropi. Žal pri nas še ni tako. Naši okolici torej moramo znati povedati, kdo smo, kaj znamo in kam sodimo. Največ za našo prepoznavnost lokalno pa lahko naredimo prav mi sami – prvi korak k temu je, da moramo sebe in svoje dosežke znati ceniti!

V svoji karieri si deloval pri številnih projektih, bil si sodelavec ali celo vodja projektne skupine. S spremembami, ki se dogajajo vsak dan, bo tudi vse več potreb po delovanju v različnih timih, ki bodo posegali onstran meja organizacijskih pravil, ko udeleženci v projektih ne bodo »podrejeni« svojemu formalnemu vodji, ampak vodji projekta. Zdi se mi, da imamo s tem še kar nekaj težav. Kaj predlagaš?

Komunikacija je tukaj ključnega pomena. Ne glede na formalne organizacijske okvirje moramo biti sposobni delovati v interdis-

ciplinarnih timih. Samo tako lahko prehajamo v organizacijo, v kateri dobivajo večji pomen razvoj, inovativnost, kreativnost.

Vodstveno ekipo si »podedoval«. Po kakšnih kriterijih boš izbral nove najožje sodelavce? Katere so tiste osebnostne lastnosti, ki jih pri sodelavcih najbolj ceniš?

Zame je najbolj pomembno, da si ekipa med seboj zaupa in vzpostavi pošten in korekten odnos. Na takšnem odnosu bom zato gradil tudi naše delovanje. Prepričan sem in hkrati pričakujem, da bodo direktorji in vodje znali to prenašati tudi v svoja delovna okolja.

Strokovnosti, znanja in izkušenj širši vodstveni ekipi ne manjka, energije in volje narediti še kaj več pa je tudi dovolj. Če bomo znali homogeno delovati in bodo vsi sodelavci dosegali cilje, ki si jih zastavljamo skupaj, ne vidim razlogov, da bi v tem trenutku izbral nove.

Če bi delal analizo SWOT zase, kaj bi povedal?

Da se svojih slabosti zavedam in da bom svoje prednosti izkoristil,

»Največ za našo prepoznavnost lokalno pa lahko naredimo prav mi sami – prvi korak k temu je, da moramo sebe in svoje dosežke znati ceniti!«

ker priložnosti ne trkajo prevečkrat na vrata.

Če se malo grobo izrazim, potem lahko rečem, da si »proizvod naše šole«. Pripadaš generaciji, ki smo jo poimenovali »mladi upi« in v katere strokovni in osebnostni razvoj smo veliko vložili, kar pa se nam je v večini primerov tudi obrestovalo. Sedaj imamo malo mlajših sodelavcev, pa še v tiste ne vlagamo več načrtno. Kaj meniš o tem?

Stari »mladi upi« smo neponovljivi. Pomen načrtnega strokovnega in osebnostnega razvoja se je zagotovo obrestoval, še posebej pomemben pa je bil odziv nas samih. Predvsem ob neformalnih druženjih smo vzpostavili prijateljske odnose, ki so nam pri delu zelo pomagali. Pogrešam nove »mlade upe« ...

Zaposleni v Talumu postajamo vse starejši in načrtno se bo treba lotiti ukvarjanja s starejšimi zaposlenimi, z delom, prilagojenim njihovim sposobnostim, zmožnostim in znanjem. Kako naprej?

To, kar navajaš, ni samo problem Taluma, je težava celotne druž-

be. Zavedati se je treba, da bomo morali delati dlje, in prav zato pričakujem od tistih, ki te meje določajo, da pripravijo programe, ki bodo našim sposobnostim primerno omogočali dostojen način dela. Mi lahko pri tem le pomagamo z organiziranjem varnega dela, s podporo aktivnostim, ki vzdržujejo našo psihofizično pripravljenost, z izboljševanjem in avtomatizacijo proizvodnih procesov. Vse to počnemo že sedaj, v veliki meri pa je odvisno od nas samih, ali te možnosti, ki jih Talum ponuja, izkoriščamo dovolj.

Vodstvo podjetja je tisto, ki v največji meri vpliva na to, kakšne so klima, kultura in vrednote v organizaciji. Klima je trenutno še ugodna (ravno kar poteka raziskava), prevladuje kultura moči in nalog. Temeljne vrednote so znanje, red, upoštevanje pravil, kakovost ... Zaposleni cenimo dobre medsebojne odnose, varnost zaposlitve, ugodnosti, ki nam jih nudi podjetje. Potrebovali pa bi več zavzetosti, zaupanja, vključenosti zaposlenih v odločanje, usmerjenosti v prihodnost, inovativnosti, boljše interne ko-

munikacije in nenazadnje spremembe na področju motiviranja. Kako boš pomagal, da bomo dosegli preboj tudi na teh »mehkih« področjih delovanja podjetja?

To lahko dosežem samo z osebnim zgledom in prenašanjem svojih vrednot na sodelavce.

Še nekaj bolj osebnih vprašanj. Kam si pospravil risbice svojih otrok, ki si jih v prejšnji pisarni s ponosom »razstavljal« na omari? Se bo tudi v pisarni predsednika Uprave zanje našlo vidno mesto?

Čakam na nove izdelke za sedanjost pisarno. Tiste risbice, ki jih omenjaš, so bile namenjene mojemu prejšnjemu službenemu domovanju in so skrbno spravljene. Zdaj se bosta morala oba moja otroka potruditi z novimi. Nalogo že imata, ne bo jima težko, meni pa tudi ne, da bom našel prostor za njune »umetnine«. Ponosen sem nanju in na njune izdelke tako kot vsak starš. Najbolj vesel in zadovoljen bom, če bosta znala v življenju izkoristiti prednosti, ki jih ponuja odnos med bratom in sestro.

Na facebooku imaš svoj profil. Je bila to tvoja osebna odločitev ali ti je pri tem pomagala kakšna piarovska agencija? Do kod si pripravljen nuditi vpogled v svoje službeno, predvsem pa zasebno življenje?

Socialna omrežja postajajo del vsakdana, vseeno pa moramo biti pri njihovi uporabi zelo previdni. Ocenjujem, da ne morejo nadomestiti klasičnega načina komuniciranja. Osebna kemija med ljudmi je nenadomestljiva, preko spleta »prijatelj« ne moreš prav začutiti. So pa ta omrežja pomemben vir izmenjave informacij vse do takrat, ko

se ne zlorabijo. Meje so tukaj zelo mehke.

Moje zasebno življenje pa je zato, da ga imam zase, in ne zato, da bi ga delil z drugimi.

Na testu hitre hoje si pokazal »zavidljivo« kondicijo. Ali že delaš kaj za izboljšanje?

Edina olajševalna okoliščina zame na testu hitre hoje je bila ta, da računalnik, ki je po testu izvrget »stanje Marko Drobnič – pod povprečjem«, ni bil iz Taluma. Torej se je lahko malo zmotil.

Je pa bil ta opozorilni znak zame zelo dobrodošel. Ker mi zmanjkuje popoldanskega časa za tenis, ki sem ga v zadnjem letu skoraj opustil, vstajam zjutraj prej in naredim nekaj za svojo dušo in telo. Polja v okolici našega doma in jutranje prebujanje narave ponujajo odlično okolje za hojo in tek. Počasi mi je to že zlezlo pod kožo.

Kako ti uspeva združevati službeno in zasebno življenje?

Ju ne povezujem. Sicer pa je to praktično nemogoče. Imam pravilo, da se doma o službenih stvareh ne pogovarjamo.

Če pa me sprašuješ o tem, kako to dvoje usklajujem, potem lahko rečem, da sta za to potrebna vsaj dva oziroma vsi takrat, ko tudi otroci odrastejo. To usklajevanje je projekt, ki je lahko uspešen samo z dobrim timskim delom. Imam srečo, da imam tudi doma zelo dober tim ...

Kaj bi za konec intervjuja želel povedati sodelavcem in sodelavkam?

Vedno sem z vso odgovornostjo in zavzetostjo sprejemal svoje delo v našem podjetju. Tudi sedaj. Od vseh talumovcev pričakujem enako. ▣

»Zame je najbolj pomembno, da si ekipa med seboj zaupa in vzpostavi pošten in korekten odnos.«

Igra je zdrava

VENČESLAV ŠKERGET

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Mesec maj je pri nas znan kot mesec ljubezni in mladosti. V Talumu tako že vrsto let posvetimo en dan v maju otrokom naših zaposlenih. Letos smo jih namesto k risanju in pisanju skupaj z njihovimi starši povabili na aktivno druženje s temo Igra je zdrava. Zbrali so se otroci različnih starosti, ki so se na začetku večinoma sramežljivo držali svojih staršev, a so sramežljivost hitro premagali in že je bil diren-

daj. Da je njihova energija šla v pravo smer, je ob sodelovanju staršev poskrbela animatorka Barbara. Sledile so živahne igre v ritmični glasbi, z obroči, žogami in padali, ki so dodobra razgibale otroke in starše. Kdo je bil na koncu bolj utrujen, ni treba ugibati. To nam pove tudi izjava enega izmed staršev: »Kaj je narobe s tem, da otroci rišejo in pišejo?«■

13. Talumov dan za zdravje

VENČESLAV ŠKERGET

FOTO: SLAVKO KRAJNC,
LILIJANA DITRIH,
DARKO FERLINC

Letošnje leto bi lahko označili za leto sprememb. Temu smo sledili tudi pri organizaciji letos že 13. Talumovega dne za zdravje, saj je ta potekal namesto septembra v mesecu juniju.

Ob sončnem vremenu se nas je zbralo lepo število. Pohodniki so se podali na razgibano pot iz Starega Gradu do Brega pri Majšperku. Na poti so lahko občudovali skulpture makolske forme vive in uživali v panoramskem razgledu od Slovenskih Konjic do Prlekije. Kopalci so se predajali užitkom termalne vode, po pripovedovanju moških udeležencev pa jim ni manjkalo niti dobrega razgleda. Kolesarji so se glede na pripravljenost podali na daljšo, 75-kilometrsko progo, ki jih je vodila čez Poljčane, Rogatec, Stoperce in nazaj v Kidričevo, in krajšo, 48-kilo-

metrsko pot, ki jih je vodila po cestah Halož in Prlekije. Tenisači so se predajali užitkom v igri z rumeno žogico. Zmagovalci tokrat niso bili pomembni.

Po aktivno preživetem dopoldnevu na svežem zraku in soncu je sledilo prijetno druženje ob dobrotah prekmurske kuhinje, za kar so poskrbeli v gostinstvu Vital.

Zagotovo je bil ravno prav tople junjski dan ena izmed dobrih priložnosti za druženje zunaj delovnega časa in tudi lep uvod v začetek dopustniških dni, ki jih bomo preživljali bolj ali manj aktivno.

Da je dan upravičil pričakovanja, potrjuje izjava enega izmed udeležencev, ki je prvič sodeloval na Talumovem dnevu za zdravje: »Če bi vedel, da je tako lepo, bi se tega udeležil že dosti prej.«■

Življenje, zažrto v sladke presledke kože

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Če želiš začutiti življenje, se zazri v obraze, ki odtekajo in pritekajo skozi labirinte življenja. Ni grdega in ni lepega, ni starega in ne mladega. Obraz je brezčasno platno, na katero čopič čustev nariše čisto posebno mojstrovino. Mnogi želijo ubežati gospe starosti, ki od naših obrazov terja svoj davek za jok, smeh, jezo in druge nianse razpoloženja. Na svoj obraz nadenejo oklep nekega življenja, ki ni njihovo ... To so zlagani obrazi, ki nemo ječijo pod težo popolnosti, dokler se zvečer ne razdrobijo in odtečejo v odtočni kanal osamljenosti ... Zakaj želimo biti drugačni od tega, kar nam ponuja življenje? Zakaj bežimo pred njegovo mojstrovino? Čemu želimo ubežati? Komu želimo biti podobni? Naši ideali niso resničnost, so samo prefinjene konstrukcije marketinške manipulacije, ki išče navidezno popolnost, ki ni v domeni lepote naravnega. Narava je lepa, ker ima svoj obraz. Človek brez obraza ni naraven. Zapri oči in se sprehodi skozi vijuge, gričke in dolinice svojega obraza. Začuti življenje, ki ga je nate narisalo korakanje večerov in juter ... To je tvoje življenje ... Vsaka gubica, vsaka nepravilnost, vsaka senca te nepreklicno določa, saj v sebi skriva svoj spomin. Spominom ni mogoče ubežati, tako kot ne moreš ubežati prihodnosti.

Kako čisti so otroški obrazi! Na njih žari sonce. Življenje jih še ni pobožalo do dna. Njihova lička dišijo po razposajeni mladosti tako kot prva jabolka, v katera še ni zagrizlo življenje. Brezskrbno

se prepuščajo diriganju srca, ki na obraz zariše mojstrsko igro, vse tja do večera, ko pade zastor radovednosti in potonejo v sanje. Takrat so njihovi obrazi brezskrbno mirni in na njih trepetna sladka sapa spokojnosti. Prideta pomlad in poletje ... Veter odnese jesensko listje in na obraz se nariše trpkost, ki ga je prebičala in izklesala v edinstveno in neponovljivo umetnino. Potem so obrazi življenje samo.

Gledam jo, kako negibno leži na ozki postelji. Še zadnji grižljaj in zaprla bo oči. Njene misli bodo odplavale nekam daleč. Nekoč sem bila njena punčka z belim obrazom, zdaj sem nekdo iz njene davne preteklosti. Nekdo, ki ga je imela rada, a se ne more spomniti imena. Njene misli plavajo v vrtiljaku preteklosti, njene oči živijo za prihodnost. Obraz je vse, kar je ostalo. Čeprav so njene besede neme ali pa otroško nepovezane, je obraz tisti, ki razodeva pravo naravo njene zgodbe. Pod vekami še vedno utripa srce lepote. To je prava lepota, ki je ni moč ujeti v objektiv črno-belih fotografij, ki z leti zbledijo. Objamem njen obraz. Otip je moj spomin. Vse drugo bo minilo, obraz bo ostal. To bo moja popotnica za življenje. Na njem je zapisano vse, kar potrebujem za modro jesen, ki se bo počasi prikradla v vsak kotiček mojega telesa. Čutim jo, kako prihaja. Čutim njene sence. Nasmehnem se svojemu obrazu v ogledalu. To je moja zgodba. Zazrite se v moj obraz. Pišem jo za vas. ▣

Fotografije meseca

Rogač. Foto: Ivo Ercegović.

Red Arows. Foto: Miran Jeza.

Narcisse pod Golico. Foto: Stanko Jus.

Sarajevo

Naše spomladansko sindikalno potovanje nas je popeljalo v Sarajevo, ki smo ga obiskali že leta 2005, a samo za en dan, tokrat pa smo v njem preživeli dva dneva, polna novih zanimivosti.

skih iger, simbola sožitja med različnimi, mesto miru in ljubezni, strpnosti in razumevanja, ter tretjič, samo osem let po olimpijskih igrah, kot mesto začetka nesmiselne, bratomorne vojne, ki je trajala več tisoč mrtvih in je trajala vse do leta 1996.

Naša pot se je začela na Ptuj ob zgodnji uri – ali pozni, kakor za koga – skozi nočni Ptuj do Kidričevega, kjer sta avtobusa sprejela zadnje potnike in seveda sendviče, sok in pivo, za kar naš organizator vedno poskrbi. V pričakovanju smo pot nadaljevali do hrvaške meje. Naša vodička, »mama Cvetka«, je hitro naredila popis po avtobusu in posebej opozorila, naj preverimo veljavnost potnih listov in osebnih izkaznic, da se komu ne zgodi predčasni povratek. Mejne

kavici, ob domačih jagodah z Mirinega vrta in Mimičinem sadnem kruhu smo pot nadaljevali in v predmestje Sarajeva prispeli v dopoldanskih urah. Pridružil se nam je lokalni vodič Vedran in nas popeljal do vojnega predora. Predor so zgradili v času, ko je bilo Sarajevo obkoljeno s srbsko vojsko in obstreljevano z vseh možnih mest, in je služil za povezavo z mestom in svobodnim ozemljem. Zgrajen je bil pod stezo sarajevskega letališča, gradili so ga štiri mesece in je bil glavna povezava med mestom in svetom. Danes je ohranjenega nekaj metrov kot zgodovinski spomenik. Ogledali smo si film o življenju v Sarajevu med vojno. Vnuk lastnika hiše, pod katero je predor, nam je pripovedoval o vojnih grozotah in zamisli se,

BRIGITA LUKMAN
FOTO: BOGDAN LUKMAN

Sarajevo je glavno mesto Bosne in Hercegovine, ki je samostojna država od leta 1992. Večina prebivalcev je muslimanov, sledijo pravoslavci in katoliki. Uradna valuta je konvertibilna marka, njena vrednost pa je približno pol evra. Sarajevo so leta 1461 ustanovili Turki. Z okupacijo avstro-ogrske monarhije leta 1878, ko se je mesto evropeiziralo, je mestno središče dobilo značilne upravne zgradbe, na primer nekdanjo Vječnico, danes Narodno in univerzitetno knjižnico. Sarajevo je imelo v svoji zgodovini trikrat pomembno vlogo: prvič leta 1914, ko je mladi Gavrilo Princip ustrelil prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo nosečo ženo, kar je bil povod za napad Avstrije na Srbijo, kasneje pa za začetek 1. svetovne vojne, drugič leta 1984 kot organizator zimskih olimpij-

formalnosti smo opravili hitro in na prvem postanku v motelu Plitvice je bil čas, da malo pretegnemo noge, napolnimo pljuča. Po naši nekdanji domovini nas je pot peljala po Cesti bratstva in enotnosti s postanki, da se kdo ni preveč zasedel. Malo pred mejo smo imeli zgodnji zajtrk, kavica pa je odpadla, ker so Hrvatje še spali, pa je šel zaslužek po gobe. Pred šesto uro smo prispeli na mejo v Slavonskem Brodu, jo zelo hitro prestopili in po mostu čez reko Savo prestopili v Bosanski Brod. Pokrajina, po kateri smo premagovali pot do Sarajeva, še danes kaže žalostne znake, ki jih je pustila nesmiselna vojna na tem območju. Veliko hiš je porušenih, veliko je še neočiščenih minskih polj, nekatere hiše pa so že obnovljene in življenje se počasi vrača v vasi. Po postanku na prvi

kako je možno, da je vojna tako vplivala na ljudi, ki so do včeraj živeli skupaj, nato pa postali največji sovražniki. Po ogledu predora smo s panoramsko vožnjo okrog Sarajeva spoznali mesto in se nato podali na sprehod po starem mestu. Sprehodili smo se po znameniti Baščaršiji, ozkih ulicah s prodajalnicami, ki skrivajo veliko zanimivega, podali smo se proti Principovemu mostu, mestu atentata na Franca Ferdinanda. Naš vodič Vedran nam je razložil, kaj je privedlo do tega dogodka in kakšne posledice je imel za ves svet. Stali smo na mestu ob plošči, ki je na stavbi današnjega Mestnega muzeja, in doživeli »dimniški atentat« na Bogdanov nahrbtnik. Rahlo prestrašeni smo se umaknili na drugo stran ceste in jo hitro mahnili nazaj proti središču mestu. Od zunaj smo si

ogledali Begovo džamijo in prisluhnili povabilu k molitvi, ki se je ravno v tem času oglasilo z minareta. Sarajevo ima 91 džamij in samo dve izmed njih nista ozvočeni, zato se vabilo k molitvi sliši kar daleč, da kdo ne pozabi. Skupaj smo odšli še do stare pravoslavne cerkve, vojaškega pokopališča, kjer so grobovi padlih vojaških žrtev. Tam je pokopan tudi prvi predsednik Alija Izetbegović. Vrnili smo se na Baščaršijo. Bil je že skrajni čas, da se naši želodčki seznani-jo z domačo hrano, in upam, da ni nikogar, ki si ni privoščil čevapčičev ali pleskavice z lepinjo, bureka, baklave, piva ali pa vsaj dobre, prave kave, ki jo postrežejo na prav poseben način.

Popoldan je hitro minil in avtobus nas je odpeljal do hotela Hollywood, ki je bil naše mesto počitka. Večerja z zabavo je bila organizirana in vsi, ki so jih srbele pete, so lahko preizkusili svoje plesne sposobnosti. Naša vodička Cvetka je preizkusila vse naše plesalce, ki so si upali ostati po večerji na zabavi. Nekateri so vztrajali, drugi so poiskali zabavo drugje, večina pa nas je preizkusila postelje in bile so zelo udobne. Noč je za vse prehitro minila. Po obilnem zajtrku smo se zapeljali k izviru reke Bosne in se sprehodili po parku. Potem smo jo mahnili v mesto in se prepustili nedeljskemu nakupovanju, se sprehodili do večnega ognja, tržnice, trgovinic in po mestnih ulicah iskali »mestne

rože«. Sarajevčani so namreč po vsem mestu, kjer so padle civilne žrtve, na pločnikih to zaznamovali z vdelanim rdečim madežem, ki spominja na rožo. Na tržnici pa so postavili ploščo z imeni vseh 64 nedolžnih, ki so tam umrli ob napadu na tržnico. Po napornem dopoldnevu in pred odhodom je bilo treba pojesti še kaj dobrega, popiti še kakšno pivo in čas našega odhoda je prišel kar prehitro. Zadnja vožnja po Sarajevu nas je vodila do dvorane Zetra in igrišča Koševo, od koder smo še enkrat videli Sarajevo in njegova premnoga pokopališča, ki zavzema-jo skoraj vsak hrib. Res je grozljivo pogledati vse te sveže spomenike, ki v vsej svoji belini sijejo s skoraj vsakega hriba, veliko

grobov pa so ljudje izkopal kar na domačih dvoriščih, ker so bile razmere za pokop na pokopališču nemogoče.

Polni vtisov smo se odpravili proti domu. S postanki in smehom ter z ogledom filma smo premagovali kilometre in v poznih večernih urah prispeli nazaj na Ptuj. Bilo je lepo, minilo je hitro in zadnji izlet v organizaciji starega predsednika Milana je uspel. Vsi, ki smo stalni popotniki na potepanjih, ki jih organizira sindikat s pomočjo uprave, upamo, da bo to tradicijo obdržal tudi novi predsednik, in se že veselimo novih potovanj. ▣

Igra za zdravje Ekološki dan v Talumu Talumov dan za zdravje

FOTO: SRDAN MOHORIČ, DARKO FERLINC, SLAVKO OSTERC

Zvonko, hvala ti!

BORIS BLAŽEK

Anton Zvona Brglez

Redko kdo od talumovcev ne pozna **Antona (Zvoneta) Brgleza**, ki se je po 31 letih neprekinjenega dela v Talumu moral predčasno posloviti od delovnega okolja. Zaradi nenadne bolezni v zadnjem letu so ga 23. marca, po praznovanju abrahama, invalidsko upokojili.

Kot nadebuden mladenič, izučen za ključavničarja, se je 21. januarja 1980 zaposlil v takratnem

TGA, v tozdu Vzdrževanje, v skupini za vzdrževanje črpalk. Tako se je »kalil« za vzdrževalca pri raznih zahtevnih strojnih delih, po odsluženju vojaškega roka pa je 11. februarja 1987 ob delu končal še srednjo šolo in kot tehnik z izkušnjami 1. marca 1987, po Vančevem odhodu v pokoj, prevzel vodenje skupine. Med vsem tem dogajanjem pa je na drugem koncu tovarne že

potekala prva faza modernizacije proizvodnje primarnega aluminijskega (MPPAL). Hkrati smo se pripravljali na novo proizvodnjo in vzdrževanje novih naprav, ki so bile za tisti čas za vse TGA-jevce vrhunec tehnologije z veliko neznankami. Pogosto sta bila prisotna tudi strah in skrb, kako sproti odpravljati vse nastale težave, ki pa jih seveda vsaj v začetku zagona ni bilo malo. V takšno delovno okolje je bil 1. oktobra 1987 premeščen Zvonko, ambiciozen in dovolj strokoven, da se je kar hitro znašel. Prevzel je vodenje in organiziranje del strojne skupine vzdrževanja elektroliz (nova hala C in takrat še hali B in A s pripadajočimi objekti). Zanj ni bilo nerešljivih problemov in neznank, vedno je bil veder, optimističen in ni mu zmanjkalo humorja. Skratka, človek z veliko pozitivne energije, ki jo je znal preliti tudi na sodelavce in okolico. Nikoli mu ni bilo nič težko, prenekatero noč je bilo treba usposobiti naprave za delo, da ni bilo zastoja v proizvodnji. Zanj je nova elektroliza C predstavljala »srce fab-

rike« in od tega še danes ne odstopa.

Vedno se je zavzemal za napredek tovarne in zaposlene, tako da je bil zaradi priljubljenosti izvoljen v Svet delavcev, v katerem je 9. decembra 2005 prevzel tudi funkcijo predsednika; Svet je vodil do konca zaposlitve.

Žal pa je pogosto tako, da lepo ne traja dolgo. Pojavljati so se začele zdravstvene težave in po dobrem letu zdravljenja je bila končna odločitev – invalidska upokojitev. Sodelavci smo se neradi sprijaznili z dejstvom, da si nas moral zapustiti, vendar si tu pustil rezultate svojega dela, ki so vidni po celi elektrolizi in tovarni. Zato se ti za vse zahvaljujemo, pogrešali pa bomo tvojo vedrino in optimizem, ki ti ga še vedno ne manjka. Na zadnjem veselem srečanju pri Žejni ribici v Dražencih smo si obljubili, da se bomo še srečevali. Uživaj v svojih hobijih, predvsem glasbi in vožnji motocikla, predvsem pa skrbi za zdravje, varnost in dobro voljo.

To ti želimo vzdrževalci elektroliz in vsi talumovci !

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

Janeza Terbuca,

upokojenca Taluma iz Sp. Velovleka 20a, se iskreno zahvaljujemo sindikatu Taluma, godbeniku za odigrano Tišino in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in izrekli sožalje.

Žalujoči: vsi njegovi

SLOVARČEK: DHARMA – moralni zakon sveta v hinduizmu, BIZOVAC – mesto na Hrvaškem, pri Osijeku, CAHN – švicarska slikarka (Miriam, 1949), MAKSO – slovenski tenorist Adrian, ARTEST – ameriški košarkar v ligi NBA (Ron, 1979), AHAC – zavetnik Kranjske.

NOBELOVI NAGRAJENCI ZA MIR											
	SESTAVIL: JANKO SEGULA	MORALNI ZAKON SVETA V HINDUIZMU	GLAVNO MESTO KANADE	RIMSKO 1003	KONICA	HOLANDSKI SLIKAR (PIETER VAN, 1582- 1642)	KRAJ PRI PESNICI	SEČEVOD	MESTO NA HRVAŠKEM, PRI OSJEKU		
	KDOR LJUBI DOM, DOMOVINO										
	AMERICIJ										
											
	ITALIJANSKA RTV				JAVNI GOVORNIK						
	MEGAWATT			SLOVENSKA ATLETINJA VUKMIROVIČ	TALUM	DRŽAVA V ZDA (CARSON CITY)					
	LEVI PRITOK RENA V SVICI				AFRIŠKA ŽIVAL						
					SLOVENSKA SMUČARKA DABIČ						NIKO ŠTRITOF
	MOLJB DEN	ANTIČNO RAČUNALO	STRIP (... FORD)					ŠVICARSKA SLIKARKA (MIRIAM, 1949)			
			ALBANSKI POLITIK (FATOS)					MODRA MISEL (SENECA)	SLOVENSKI IGRALEC (TADEJ)		
									NEMŠKI PISATELJ (THEODOR)		
						RAZLIČNA SOGLA- SNIKA	VARNOSTNI SVET				
							ČEŠKI FILMSKI REŽISER (FRANTIŠEK)				
	JUŽNO- AMERIŠKA KUKAVICA				ŠČITNIK						
	AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA (DENVER)				VRSTA KUNCJE PASME						
	TALUM	NEKDANJI SMUČARSKI SKAKALEC (PETER)	PRVA IN ZADNJA ČRKA ABECEDE			NEKDANJA ATLETINJA (JERNEJA)					
			ČRNEC			DARKO ČEFERIN					
	ZADNJA IN 4. ČRKA ABECEDE			GADOLINIJ			KAR KOGA ZMAMI (REDKO)				
				MOČVIRNAT SVET (REDKO)			LUKA V ALŽIRIJI				
									HRVAŠKI OTOK		
									SPLIT		
						SLOVENSKI SOCIOLOG (MOČNIK)					
	AVSTRILJSKO GOROVJE					AMERIŠKI KOŠARKAR V LIGI NBA (RON, 1979)					
	ZAVETNIK KRANJSKE					NATRIJ			KUBANSKI POLITIK (RAUL)		

Odhajate na potovanje, dopust, morda zgolj na večerjo ali zabavo in bi želeli začasno varovanje za vašo hišo, stanovanje, vikend, podjetje, gradbišče ...?

VARGAS-AL IMA REŠITEV ZA VAS!

Neposredno fizično varovanje predstavlja za mnoge prevelik izdatek, zato vam naša varnostna služba ponuja možnost izposoje **brežžičnega protivlomnega alarmnega sistema**. Tak sistem se vzpostavi **brez inštalacijskih posegov**, potreben je le priklop centrale na električno napajanje, brezžične senzorje pa namestimo v prostore. Sistem se preko GSM-vmesnika poveže z našim dežurnim centrom, s čimer vam zagotavljamo 24-urno interveniranje in ob morebitnem alarmu takojšnje ukrepanje varnostnikov na vašem objektu. Za vklop in izklop sistema prejmete le daljinski upravljalnik. Za dodatne informacije smo vam na voljo.

VARGAS-AL – KO NAM ZA PREMOŽENJE NI VSEENO!